

ליאורה מרידור: "אי אפשר לפטר אותי"

27.11.2009 | 07:46 מאת מירב ארלוזורוב וליאור דטל

<< מאז יוני מתנהל מאבק עקוב מדם והשמצות על השליטה באוניברסיטת תל אביב. הניצים: בובי גולדברג, יו"ר חבר הנאמנים של האוניברסיטה וליאורה מרידור, יו"ר הוועד המנהל של האוניברסיטה. גולדברג מגובה בתמיכתם של כ-120 מחברי חבר הנאמנים ומאחורי מרידור עומד הוועד המנהל של המוסד.

המאבק מתנהל בתקשורת ופוגע אנושות בתפקוד האוניברסיטה ובמוניטין שלה. קרוב לוודאי שכאשר קיבלה על עצמה מרידור את התפקיד במאסר השנה, תפקיד המקביל ליו"ר דירקטוריון בחברה עסקית, היא בוודאי לא תיארה לעצמה שכך יתגלגלו הדברים.

מרידור, לשעבר מנהלת מחלקת המחקר בבנק ישראל, חברת הנהלה בבנק הבינלאומי, יו"ר בזק בינלאומי ואשתו של השר דן מרידור, פונקה כל השנים עם מוניטין ציבורי ללא רבב ותקשורת אוהדת. זאת, עד למינויה לתפקידה האחרון, שבו היא נאלצת להתמודד עם דרישות להדיחה ועם האשמות כי פעלה משיקולים זרים.

ההתקפה על מרידור החלה לאחר שבחרה, בצעד כמעט חסר תקדים בתולדות ההשכלה הגבוהה, להדיח את נשיא האוניברסיטה, פרופ' צבי גליל. בהמשך הועלו כלפיה טענות קשות גם על ההחלטה למכור את ההשקעות של האוניברסיטה במניות בשיא המשבר הפיננסי - צעד שבדיעבד הסב הפסד ניכר לאוניברסיטה. בשני המקרים האש הופנתה כלפיה אישית, פועל יוצא מהמעמד הדומיננטי שרכשה לעצמה - כשאין ספק כי היא שולטת ביד רמה בוועד המנהל.

את ההאשמות כלפי מרידור מפנה יו"ר חבר הנאמנים - הגוף המרכז את 500 התורמים הגדולים לאוניברסיטה, ומטבע הדברים גוף מכובד ובעל חשיבות רבה לאוניברסיטה. גולדברג מאשים את מרידור בכוחנות יתר ובניגוד עניינים. לטענתו, ההחלטה לסיים את העסקתו של גליל לא תואמה עם חבר הנאמנים ונבעה מכך שגליל הסתכסך עם איש העסקים אלפרד אקירוב, גם הוא חבר בוועד המנהל. בעקבות זאת דורש גולדברג את הדחתם של מרידור ואקירוב מהוועד ולשם כך הוא עוסק בהמרדת 500 חברי חבר הנאמנים נגד הוועד המנהל. השבוע החריף המאבק, כאשר לצדו של גולדברג התייצבו אנשי העסקים דוד עזריאלי וחיים כצמן, הפעילים בחבר הנאמנים ותורמים לאוניברסיטה.

ואולם השבוע נראה כי מרידור יצאה מהמאבק כשידה על העליונה. פרופ' מנואל טרכטנברג, יו"ר הוועדה לתכנון ולתקצוב (ות"ת) של המועצה להשכלה גבוהה ובעצם המפקח העליון של מערכת ההשכלה הגבוהה, פסק לטובתה. טרכטנברג הודיע השבוע כי הוא מתנגד לדרישת חבר הנאמנים להדיח את מרידור, וקרא לגולדברג ליישב את חילוקי הדעות עם הוועד המנהל "לא על ידי גישה לעומתית, אלא על ידי דיאלוג פורה ומתמשך". לא בטוח שגולדברג יענה לקריאה.

ניהול לא יעיל

רק נחתת באוניברסיטה ואת כבר במרכזן של מלחמות היהודים.

"לא באתי לאוניברסיטה בשביל מלחמות. אנשים לא מבינים עד כמה אוניברסיטה היא מודל ניהול יחיד ומיוחד. יש באוניברסיטה מחקר, שכדי להצליח בו צריך להקפיד על החופש האקדמי, ומצד שני יש בכל זאת צורך בניהול יעיל. יש כאן מתח בין שני הדברים, שהאוצר, אגב, לא מספיק מודע לו. התחושה באקדמיה היא שהאוצר רצה לנהל את המחקר, ואנו כבר יודעים שמדינות שבהן היה מחקר מנוהל - כמו הגוש הסובייטי - המחקר בהן נכשל".

את רומזת להתנגשות תרבותית? לכך שהפרופסורים התקשו לקבל מעליהם מנהל תקיף?

"לא הייתי מגדירה זאת התנגשות תרבויות. אני חושבת שהחופש האקדמי חשוב מאוד, אבל אנו רואים גם שב-20 השנים האחרונות האוניברסיטאות לא עסקו מספיק בניהול יעיל. הן סבלו ממגבלת תקציב קשה, ובכל זאת כל נושא היעילות שלהן היה טעון שיפור. אני לא הייתי מספיק מודעת לזה כשנכנסתי לתפקיד. למשל, בדקתי את הדיווח החשבונאי של האוניברסיטה, והתברר לי שהיא התנהלה רק ברמת תזרים המזומנים השוטף - בלי שום תכנון חשבונאי עתידי. אפשר לראות את המחיר של זה בפנסיה, כאשר אישרו במהלך השנים תוספות שכר בלי לבדוק ובלי להבין את ההשלכות הפנסיוניות העתידיות שיהיו לתוספות הללו".

בקיצור, באוניברסיטאות שורר ברדק ניהולי.

"הן לא אשמות. אלו הם נהלי הות"ת שקבעו את דרך הדיווח החשבונאי שלהן".

ובל נשכח כי הוראות הדיווח החשבונאי של הות"ת נקבעו מלכתחילה בלחץ האוניברסיטאות.

"אין לי מושג. לא בדקתי את ההיסטוריה כאן, אבל התפישה שלי היא שצריך לנהל אחרת לגמרי את החשבונאות של האוניברסיטאות. למזלנו הרב, יש כיום יו"ר ות"ת אמיץ שחושב נכון ומוכן לעשות שינויים, ויש גם שר חינוך שאני מאמינה בנכונות שלו להתמודד עם בעיות. המגע היחיד שלי עם האוניברסיטאות היה במסגרת חברותי בוועדת הערכה שמינתה הות"ת לבדיקת מצבן של המחלקות לכלכלה. ראיתי שמצבן הוא בכי רע, בתל אביב במיוחד, והיה ברור שיש בעיה שצריך לתקן - וראינו שעל אף שהאוניברסיטאות מודעות לה, הן לא מסוגלות לפתור אותה.

"במגזר העסקי לא מרימים ידיים, אלא פועלים מחוץ לקופסה כדי לפתור את הבעיה. מהבחינה הזאת, ברור שמי שיש לו גם רקע אקדמי וגם רקע כלכלי-עסקי, יכול לתרום רבות לאוניברסיטאות".

כמוך, למשל, או כמו אנשי העסקים שמאיישים כיום את הוועד המנהל - עד כדי שעולות טענות כי אנשי העסקים השתלטו על האוניברסיטה.

"הוועד המנהל לא מורכב ברובו מאנשי עסקים. פרט לי חברים בוועד אקדמי, רני קרול - שהוא אמנם גם איש עסקים אבל היה בעבר הממונה על התקציבים, ושוקי גלייטמן, שהיה המדען הראשי בתמ"ת. רותה אורן היא עו"ד ולא אשת עסקים, וגם פרופ' בולק גולדמן הוא בכלל רופא, ומנהל שיבא בעבר. כך שהאישום שאנשי העסקים השתלטו על האוניברסיטה אינו במקומו".

"לוועד כוח מוגזם"

הסכסוך בין הוועד המנהל לחבר הנאמנים לא פרץ בחלל ריק. זהו, למעשה, ביטוי ראשון למהפכה הניהולית שעברה על כל האוניברסיטאות - ובתל אביב במיוחד - בחמש השנים האחרונות. את המהפכה הובילה הות"ת ב-2003, בעקבות המלצות של ועדה ציבורית בראשות השופט יעקב מלך, שבה נכפה על האוניברסיטאות להפריד את ניהולן מהשליטה של חברי הסגל האקדמי. אם בעבר הרקטור שלט באוניברסיטה יחד עם הסנאט, והם היו נציגי האקדמיה, הרי שבעקבות השינוי מי ששולט כיום באוניברסיטה הם הוועד המנהל (שבו יש רוב לנציגי ציבור) והנשיא - והם פועלים משיקולים ניהוליים ולא אקדמיים.

הות"ת הוביל את המהפכה הניהולית לאחר שהתברר כי חוסר הפרדה גרם לכך שהאוניברסיטאות נוהלו מתוך האינטרס הצר של חברי הסגל לבדם - והדבר דירדר קשות את מצבן הכספי. למעשה, בשל ההתנגדות העזה של אנשי הסגל האקדמי להוצאת הניהול של האוניברסיטאות מידן, היה צורך לכפות עליהן את השינוי הניהולי. בהתאם, עד היום יש חוסר נוחות בקרב הסגל האקדמי מהשינוי: באקדמיה יש רבים שטוענים ל"השתלטות של אנשי עסקים" על האוניברסיטאות, והם רואים במהלכו של הוועד המנהל להפסקת העסקתו של גליל הוכחה הניצחת לכך.

גוף נוסף שיצא נפגע מהמהפכה הניהולית הוא חבר הנאמנים, שבפועל איבד את מרבית סמכויותיו הניהוליות, שהועברו לידי הוועד המנהל. גם חברי חבר

הנאמנים גילו, חמש שנים לאחר שינוי המבנה הניהולי של האוניברסיטה, את משמעות השינוי: אין להם יותר יכולת לשלוט במהלכים שקורים באוניברסיטה, והם נהפכו לקישוט בלבד. התגלית הזו עומדת בבסיס המאבק שניטש כעת בין חבר הנאמנים לוועד המנהל.

מתוך תשעה חברי הוועד המנהל באוניברסיטת תל אביב, ארבעה הם אנשי עסקים. אין כאן בעיה בהפרת האיזון באוניברסיטה בין אנשי האקדמיה לבין אנשי עסקים חיצוניים?

"המבנה של הוועד המנהל נקבע על ידי ות"ת. בתל אביב לקחו את המתווה צעד אחד רחוק מדי, לדעתי בטעות. גם לי היה חוסר נחת מהכוח המוגזם שיש לוועד המנהל, מתחושת חוסר הנוחות של הסנאט מכך ומחוסר הנוחות שנחשף עכשיו גם של חבר הנאמנים מכך".

כלומר, את מסכימה עם טענות חבר הנאמנים כי לוועד המנהל סמכויות מוגזמות?

"חשוב שהחוקה תשקף מעורבות של הסגל בניהול, כי הסגל הוא נשמת אפה של האקדמיה. אלה לא סתם עובדים, אלא חוקרים - שבלי ההתגייסות שלהם המחקר לא יצליח.

"המתווה של ות"ת שם ראש לאקדמיה - הנשיא. גם הסנאט האקדמי וגם המינהלה כפופים לו, והוא אמור לראות את הצד האקדמי - תחת המגבלות הניהוליות. צריך לזכור שהוועד לא מנהל את האוניברסיטה. הוא רק מפקח על פעולות הנשיא, ולתפישתי תפקידו גם להגן על החופש האקדמי".

אז מה הבעיה, אם כך, עם הכוח המופרז גם לטעמך של הוועד המנהל באוניברסיטת תל אביב?

"זה לא כוח מופרז, אלא רק העובדה שהוועד המנהל לא מדווח לאף אחד: הוא ממנה את עצמו ומדיח את עצמו. זה לא תקין".

אז מה עושים?

"הנשיא הקים ועדה שתבחן שינויים אפשריים בחוקה".

וניתן להניח כי זוהי הצעת הפשרה שלך, כדי להשקיט את הרוחות בחבר הנאמנים נגדך?

"אין כאן שום הצעת פשרה. זה דבר שהיה צריך להיעשות, כי התגלו לאקונות בחוקת האוניברסיטה. הטיפול הזה התחיל עוד בתקופת גליל כנשיא".

אין דרך להשקיט את הרוחות?

"חבר הנאמנים אישר את חוקת האוניברסיטה כבר ב-2004. רק היום, כנראה, הם הבינו את המשמעות של האישור שהם נתנו, אבל בכל מקרה - לפי מתווה הות"ת, חבר הנאמנים לא יכול לנהל את האוניברסיטה. מדובר בגוף של 500 תורמים שנפגש אחת לשנה, ולא בכדי ות"ת דרשה את הקמתו של ועד מנהל שיהיה גוף אפקטיבי בניהול האוניברסיטה. עיקר התרומה של חבר הנאמנים לאוניברסיטה היא באיסוף תרומות. מבלי לזלזל, התרומות מהוות 5% בלבד מתקציב האוניברסיטה".

לא פוטר - התפטר

את התפקיד יו"ר הוועד המנהל, היה נהוג למנות בעבר על ידי ועדת חיפוש ואישרור של חבר הנאמנים. "החוקה החדשה ביטלה את האישור הזה, וחבל", אומרת מרידור.

כלומר, צריך להחזיר את הזכות לאשר את יו"ר הוועד המנהל לידי חבר הנאמנים?

"כן".

ומה עם להחזיר לחבר הנאמנים את הזכות לפטר את יו"ר הוועד המנהל?

"נכון להיום, אף אחד לא יכול לפטר את יו"ר הוועד המנהל".

את לא רצינית.

"זה המצב, וצריך לחשוב על גוף שניתן לסמוך עליו שיעשה זאת".

מי?

"אני לא יודעת. יש משפטנים באוניברסיטה. אני מניחה שהם יגיעו עם פתרון".

בואי נעזוב את המצב המשפטי. את לא חושבת שהבעת אי אמון של חבר הנאמנים בך, אם אכן יתברר כי זהו המצב, צריכה להביא להתפטרותך?

"אני לא רוצה להשיב על שאלה היפותטיות. חבר הנאמנים, פרט לכך שהוא גילה באיחור של חמש שנים שהוא איבד את מרב כוחו, שורש אי הנוחות שלו נובע מההתפטרות של גליל".

התכוונת פיטוריו של גליל.

"גליל התפטר".

אחרי שהוועד המנהל הראה לו את הדלת.

"הוועד המנהל חשב, פה אחד, לרבות חברי הציבור, הסגל, ורקטור האוניברסיטה, שגליל הוא איש מצוין - אבל ניהול האוניברסיטה אינו מתאים לו, בטח לא בשעה קשה כל כך לאוניברסיטה. כולם חשבו שמן הראוי שהוא יעזוב את תפקידו".

משמע פיטרו אותו.

"לא פיטרנו אותו, נקודה. זה נכון שכל תהליך של הפסקת העסקה הוא לא סימפטי, אבל יש מצבים שניתן לעשות זאת בצורה מכובדת, ויש מצבים שלא.

"הסבירו לגליל שכולם חושבים שעדיף שהוא ילך, הוא הסכים להתפטר - ושלח את עורך דינו לנהל מו"מ על תנאי פרישתו. לא היתה שום אינדקציה לבעיה. זה נראה תקין ונכון".

מדוע כולם הסבירו לו שעדיף שהוא ילך?

"האוניברסיטה צריכה מנהיגות מסוג אחר. לכן, מיד לאחר פרישתו התחלנו לחפש נשיא חדש, ואכן השלמנו את התהליך בהצלחה - מינינו אדם שהוא איש מחקר ברמה בינלאומית וגם יכול לנהל את האוניברסיטה ולקבוע לה אסטרטגיה ארוכת טווח. בהתחשב בבעיות התקציב של האוניברסיטה ובכך שמחצית הסגל עומדים לפרוש בעשור הקרוב, יש כאן הזדמנות למצב את האוניברסיטה מחדש במקום של מצוינות. לצערי, רק לאחר שגליל התפטר הוא התחיל לנקוט צעדים של הסערת השטח".

טענת ניגוד עניינים

הדחתו של גליל היתה מהירה ושקטה. ב-30 ביוני, לאחר שנתיים בלבד בתפקיד, דיווחה האוניברסיטה לעיתונות כי גליל פנה לחברי הוועד המנהל וביקש לפרוש בשל רצונו להתמסר למחקר. הוועד דבק בגרסה גם בהמשך, כשבכירים באוניברסיטה החלו לספר כי גליל אולץ להתפטר על ידי הוועד. "ההודעה על התפטרותו של גליל הפתיעה את כל הוועד", נמסר אז בתגובה.

רק לאחר מכן הודו בוועד כי ביקשו מגליל להתפטר בשל "כשל ניהולי". "הועפתי מהתפקיד כאחרון הזוטרים", אמר אז גליל. ההסבר, לדבריו, היה פשוט יותר: "הנשיאות שלי התרסקה בגלל האליטה העסקית שפשוט לא הייתי חבר בה", אמר אז.

הטענה הקשה ביותר של גליל נגד הדחתו היא שאנשי העסקים באוניברסיטה - דב לאוטמן ובעיקר אקירוב - עשו יד אחת להדחתו, והשתמשו במרידור לשם כך. מרידור היא דירקטורית חיצונית בחברת אלרוב של אקירוב. בנוסף, מרידור מכירה ומוקירה את לאוטמן. שני אנשי העסקים הסתכסכו עם גליל עוד

לפני מינויה של מרידור, ושניהם התבטאו כי יש להדיחו מהתפקיד.

הסכסוך הקשה ביותר היה עם אקירוב. אקירוב היה מעורב בייעוץ לאוניברסיטה בנוגע לחתימת הסכם עם חברת שיכון ובינוי על בניית המעונות החדשים - פרויקט שעלותו 400 מיליון שקל. אקירוב סייע לאוניברסיטה בניסוח ההסכם עם שיכון ובינוי, וזאת בשעה שהחברה האחות של שיכון - סולל בונה, בונה עבור אקירוב את פרויקט ממילא בירושלים. לאור זאת דרש ממנו גליל לחדול מהייעוץ, אך אקירוב סירב.

בין גליל לאקירוב פרץ בעקבות זאת סכסוך קשה, כאשר תומכיו של גליל טוענים כי אקירוב, שהיה חבר בוועדת החיפוש למינוי יו"ר חדש לוועד המנהל, הוא שהניע את ועדת החיפוש לבחור במרידור, תוך הסתרת העובדה כי מרידור היא דירקטורית אצלו, ולכן מרידור פעלה תוך ניגוד עניינים כאשר הביאה להדחתו.

למעשה, מרמור הוועד המנהל נגד גליל החל עוד בסוף 2007, אז שבת הסגל הבכיר באוניברסיטאות. לאוטמן, ששימש אז יו"ר הוועד, התנגד לכך אך גליל סירב לתמוך בהחלטתו להוציא צווי מניעה למרצים.

ההאשמות כלפי מרידור קשות ביותר ונבדקות כעת גם על ידי מבקר המדינה. עם זאת, יש לציין כי לפחות חלק מהעובדות בטענות של גליל שנויות במחלוקת: האם אכן הוסתר מוועדת החיפוש הקשר בין מרידור לאקירוב (לפחות חלק מחברי ועדת החיפוש העידו כי הדבר נאמר מפורשות גם על ידי אקירוב וגם על ידי מרידור)?; האם אקירוב הוא זה שהביא לבחירתה (שוב, חלק מחברי ועדת החיפוש טוענים כי אחרים הם שהעלו את שמה כמועמדת)?; ובכלל, האם העובדה שהיא דירקטורית המייצגת את הציבור מייצרת קרבה אסורה בין מרידור לאקירוב?

"אקירוב גילה שאני דירקטורית מטעם הציבור באלרוב בוועדת החיפוש שהציעה לי את התפקיד, ופרופ' זוהר שביט - חברת ועדת החיפוש שהיא נטולת כל נגיעה לעניין - אישרה זאת. באותה ישיבה של ועדת החיפוש נכח גם גולדברג, שאחרי זה טען שהוא לא ידע שאני דירקטורית חיצונית אצל אקירוב".

היו עוד חברים בוועדת החיפוש שטענו שזה לא נאמר.

"חבר אחד בלבד. בכל מקרה, אני הרי הגשתי את קורות החיים שלי לעיין ועדת החיפוש, ושם זה נכתב מפורשות. מה עוד שדירקטור חיצוני מייצג את הציבור, כך שהוא אינו יכול להחשב למקורב לבעלי החברה".

אי אפשר להכחיש שאת מקורבת גם לאקירוב וגם ללאוטמן, שני אנשים שהיתה להם התנגשות עם גליל - והביעו את דעתם שצריך להדיח אותו עוד בטרם מונית לתפקיד.

"הקונספירציה הזאת נשמעת יפה, אבל העובדה היא שהראשון שהציע לי להתמנות לתפקיד היה גליל עצמו - ובפגישה עמו סיפרתי לו שאני מכירה את אקירוב ואת לאוטמן, ושאיני לא אצא נגדם. עובדה שבמשך ארבעה חודשים היו לנו יחסי עבודה מצוינים ועובדה שנציגי הסגל בוועד המנהל חשבו, פה אחד, שהוא צריך לעזוב".

אבל בהיותך מקורבת גם לאקירוב וגם ללאוטמן, ומאחר שלשניים היתה התנגשות חריפה עם גליל עוד בטרם מינויך, ומאחר שאת בודאי מעריכה את הדעה של השניים - האם את יכולה לומר, בכנות, שהדעה שלהם נגד גליל לא השפיעה על שיקול הדעת שלך?

"נהפוך הוא, אני אמרתי לפני המינוי שאין לי כוונה לקחת את התפקיד אם אצטרך להדיח את גליל. זמן רב סירבתי לתפקיד כי אמרתי שאם אני לא אוכל לעבוד אתו אז אין טעם שאתמנה".

וכמה זמן עבדת אתו?

"ארבעה חודשים".

ומה ניתן להסיק מכך?

"זה ממחיש עד כמה קיצוני היה מצב הניהול שלו, שחייב תגובה מיידית. הדבר הכי חשוב שעשיתי למען האוניברסיטה זה שיוסי קלפטר הוא הנשיא כיום ולא גליל. לו גליל היה נשאר נשיא בשמונה השנים הקרובות, זה היה הרה אסון.

"האוניברסיטה יכולה לעבור בעשור הקרוב מהפכה שתקפיץ אותה קדימה, אבל בשביל זה צריך אסטרטגיה ניהולית ויכולת לקבל החלטות - שני דברים שלגליל לא היה אותם. רק בשביל זה היה שווה לבוא לתפקיד, כי עשיתי מעשה חשוב, בקנה מידה מקרו-כלכלי. תרמתי את חלקי למערכת ההשכלה הגבוהה, ולדעה הזו שותפים כל חברי הוועד המנהל, הנוכחי והקודם".

יש לציין כי לפחות גורם אחד שחזקה עליו שהוא בדק את העובדות, תומך בניקיון כפיה של מרידור בנקודה זו. טרכטנברג, כתב השבוע במכתב פומבי שהופנה לגולדברג כי "ייתכן שנתקבלו החלטות שנויות במחלוקת במהלך התקופה הטראומטית שעברה על האוניברסיטה בחודשים האחרונים, אך הדעת נותנת שאלה התקבלו בתום לב, וכפועל יוצא של דאגה כנה לאוניברסיטה בעת משבר".

בלי פרוטוקולים

על פי מרידור, הסיבה לעזיבתו של גליל לא קשורה לוועד המנהל, אלא דווקא לסגל האקדמי: "התפקוד של גליל כנשיא היה לקוי במיוחד, והדעה הזאת היתה משותפת לכל הדייקנים באוניברסיטה - מי בצורה יותר חריפה ומי בצורה יותר עדינה. כבר כשעשיתי פגישות היכרות עם הדייקנים, עם כניסתי לתפקיד, מרביתם דיברו אתי מיוזמתם על התפקוד הלקוי שלו. מי שעומד בראש הפירמידה צריך לדעת לקבל החלטות, כי אחרת הספינה מאבדת כיוון".

גליל טען כי הדייקנים יצאו נגדו דווקא בגלל שהוא קיבל החלטות לא פופולריות, כמו למשל, קיצוצי תקציב.

"אז הוא טען. שוחחתי עם הרבה אנשי סגל. התמונה שהצטיירה היתה של חוסר תפקוד קיצוני".

275 מרצים חתמו על עצומה להשבתו לתפקיד.

"ברור, כי לא היה להם נעים ממנו והם ידעו שפרישתו היא כבר עובדה מוגמרת. אבל העובדה היא שעד היום אנשים מצלצלים אלי ואומרים לי שבכך שהחלפתי אותו - הצלתי את האוניברסיטה".

לא ברור אם באוניברסיטה אכן מברכים את מרידור על כך שהיא הצילה אותם מידי גליל, אבל דבר אחד עומד לזכותה: הרוב הגדול של אנשי הניהול באוניברסיטה, כולל הרוב המוחלט של דיקני הפקולטות, תמכו בסיום תפקידו. זוהי, כנראה, העובדה החזקה ביותר שתומכת בנכונות ההחלטה שקיבלה מרידור, גם אם ההחלטה התקבלה בצורה לא ראויה, והיא גם כנראה הסיבה לכך שטרכטנברג הכריע בסופו של דבר לטובתה.

למרות הביקורת על אופן הניהול של גליל, דווקא בתקופתו התקציב אוזן לאחר שבתקופת הנשיא הקודם איתמר רבינוביץ', נקלעה האוניברסיטה לגירעון. גליל טוען כי איזן את התקציב.

"האוניברסיטה היתה מאוזנת כבר עם כניסתו לתפקיד. זה נכון שהיא הצליחה לבצע קיצוץ חד במהלך כהונתו, אבל את הקיצוץ הזה הוביל מנהל הכספים של האוניברסיטה, בתמיכתי. כל חלקו בקיצוץ צריך היה לקבוע איך יחולק הקיצוץ, וגם את ההחלטות הללו הוא התקשה לקבל - ומנהל הכספים נאלץ להחליט בעצמו".

איך אנחנו יודעים את כל זה? אפשר לראות את הפרוטוקולים של הדין שבו הוא התבקש לעזוב את תפקידו?

"לא היה דיון רשמי, כי הרי הוא לא הודח. יש תרשומת של פגישה עם נציגי הוועד המנהל, שבה הוחלפו דעות, והתברר שכולם בעד החלפתו".

תרשומת שמי עשה?

"אני".

כלומר, אין פרוטוקול מסודר וגם לא היתה כל התייעצות עם גופים נוספים - כמו הסנאט או חבר הנאמנים.

"איך אפשר לשתף את כל העולם בהחלטה כזו, אם כל המטרה היא להביא לפרישתו בצורה מכובדת ושקטה? ואגב, היועצת המשפטית של האוניברסיטה סמכה את ידיה על התהליך שקדם לפרישתו".

היעדרם של פרוטוקלים ושל דיונים מסודרים הם כנראה מהטענות היותר קשות המופנות אל האוניברסיטה ואל מרידור. כך, אין פרוטוקלים של ועדת החיפוש שבמסגרתה מונתה מרידור, ולכן יש אי בהירות אם דווח לוועדה כי מרידור היא דירקטורית באלרוב. באותה מידה, אין פרוטוקלים, אין התייעצות וגם אין תהליך קבלת החלטות מסודר לפני ההחלטה להפסיק את העסקתו של גליל. כאשר מדובר בגוף ציבורי חשוב כל כך, היעדר נהלים בתהליך קבלת ההחלטות הוא יותר ממתמיה. סביר להניח כי למבקר המדינה יהיה מה להעיר על כך.

גולדברג טוען שהוא פנה אליך לפני הישיבה ושאל אם יש כוונה להדיח את גליל, והשבת בשלילה.

"נכון, כי באמת לא היתה כוונה להדיחו, מאחר שהוא הסכים להתפטר בשקט. אם הוא לא היה מסכים להתפטר, אז היינו כבר משתפים בהחלטה עוד אנשים".

בראייה לאחור את לא חושבת שזאת היתה דרך לא תקינה להביא לפרישתו?

"גם בראייה לאחור זה היה הדבר היחיד שנכון לעשות. אם בדיעבד הייתי יודעת שגליל יתחרט ויבחר לעשות רעש, אולי היינו מנהלים את התהליך אחרת. אבל קיוונו להביא לפרישה שקטה, שהוסכם עליה עם עורך דינו. אנחנו קיימנו את ההתחייבות הזו".

האם ההסכמה הזו אינה בעייתית מבחינת זכות הציבור, בוודאי הציבור הרלוונטי, לדעת מדוע פרש הנשיא?

"בוועדה המרכזת, שהיא הזרוע הביצועית של הסנאט, היה רוב מוחץ להתפטרותו. הוועד לא היה הולך על תהליך כזה אם לא היינו יודעים שהדיקנים עומדים לדרוש את הדחתו. הציבור הרלוונטי באוניברסיטה ידע".

"אני לא מתפטרת"

אבל למרות דבריה של מרידור, אי אפשר להתעלם מכך שבחבר הנאמנים יש ביקורת קשה כלפי המהלך וכלפיה באופן אישי. בעיקר מכיוונו של גולדברג.

"גולדברג העלה שתי טענות. האחת, שהדחנו את גליל ללא סיבה. השנייה, שפעלנו בצורה נמהרת ובלי לדווח בנוגע לתיק ההשקעות של האוניברסיטה. היו פגישות של אנשי סגל אתו, שבו הם הסבירו לו מהן הסיבות לפרישתו של גליל, ואז הוא טען שגליל אינו הבעיה שלו", אומרת מרידור.

30 חברים אחרים בחבר הנאמנים, בתוכם עזריאלי וכצמן, חתמו על המכתב של גולדברג שבו הדרישה כי את ואקירוב תתפטר.

"אני חושבת שחלק מהבעיה היא שהוועד המנהל נמנע מלהגיב למכתבים שהוא שלח. הוא חזר ושלח מכתבים עם הטענות כלפינו לכל חברי חבר הנאמנים, בלי תגובה שלנו, ובסופו של דבר זה הביא לכך שחלק מחברי חבר הנאמנים השתכנעו באמיתות טענותיו. אני יודעת שלפחות אחד מהחותמים קיבל טלפון מאחד הדיקנים, שהסביר לו שמזל שגליל פרש, כי הוא היה תקלה גדולה בחיי האוניברסיטה, והחותם על המכתב הודה שהוא לא ידע מכך. אגב, דווקא גולדברג נפגש עם הדיקנים ושמע את דעתם".

אז מדוע הוא נלחם בכך?

"הוא היה בוועדת החיפוש של גליל והתחבר אליו, וגליל, באופן טבעי, מרגיש פגוע. הבעיה כאן היא שיו"ר חבר הנאמנים נושא בתפקיד המשפיע על

התנהלות האוניברסיטה, והוא צריך לחשוב מהן השלכות התנהלותו על האוניברסיטה. הסבירו לו שזה שהוא יוצא לתקשורת פוגע באוניברסיטה, אבל הוא לא חדל לעשות זאת. ניסינו גם להגיע עמו לפשרה, וכל פעם שהגענו אתו לסיכום הוא נסוג בו.

"גם האינפורמציה שהוא מפיץ לחבר הנאמנים היא במקרה העדין לא מדויקת ואפילו מטעה. כתוצאה מכך, החלטות שקיבלו חלק מחברי חבר הנאמנים נראות לי לא נכונות".

ואולי גם ההתנהלות שלך בעייתית. האם אובדן האמון של חבר הנאמנים אינו מחייב אותך להתפטר, כדי למנוע את המשך הפגיעה במוניטין של האוניברסיטה?

"השאלה היא האם במקרה שבו אני מפנה את המקום זה יעזור לאוניברסיטה. בסיטואציה הנוכחית, ההערכה היא שזה רק יפגע בה יותר. לפי החוקה הנוכחית, אם הוועד המנהל מתפטר - אין דרך למנות ועד חדש. וגם אם רק נציגי הציבור בוועד המנהל יתפטרו יהיה מחסור בקוורום שיאפשר מינוי מחדש של החברים החסרים".

גולדברג יסתפק בהתפטרות שלך ושל אקירוב.

"אין פרוצדורה למנות יו"ר זמני במקרה שהיו"ר פורש. יש כאן לאקונה בחוקה. בכל מקרה, אם אנו נפרוש לא ברור מה יקרה עם יתרת החברים בוועד המנהל".

כלומר, בשלב זה אין לך כוונה להתפטר.

"לא, אני לא מתפטר".

גליל: "אני איזנתי את התקציב ומרידור הפסידה מיליונים"

<< צבי גליל מסר בתגובה: "שוב אני נאלץ להגיב על דברי ההבל והבדותות שגברת ליאורה מרידור וחבריה מפיצים. לא היה ולא נברא הסכם שתיקה ביני לבין מרידור. לגבי הטענה שלא קיבלתי החלטות: אכן דחיתי רבים מרעיונותיה ואני סבור שטוב עשיתי. לכישורי ניהול יש גם מבחן תוצאה - אני איזנתי את תקציב האוניברסיטה בשנות שפל כלכלי וקיצוצים ואילו מרידור הפסידה עשרות מיליוני שקלים בהתעקשותה לממש הפסדים בשוק ניירות הערך."

"גם את הישגי האחרים אפשר למדוד: בשנות כהונתי כנשיא עלתה אוניברסיטת תל אביב מהמקום ה-152 ל-114 בדירוג הבינלאומי של אוניברסיטאות, בכל שנה גויסו כ-30 מדענים צעירים וחלה עלייה במספר הנרשמים לאוניברסיטה. בנוסף, בימי המשבר הגלובלי גויסו תרומות ברמה העולה על הממוצע השנתי של קודמי, תודות לנדיבותם של חבר הנאמנים."

"בחבר הנאמנים אנשי מצפון שטובת האוניברסיטה לנגד עיניהם והם ראו את הסכנה בכוח המוחלט של הוועד המנהל, וכעת הם פועלים לשינוי חוקת האוניברסיטה, כדי להשיב איזון למערכת. על כך משמץ הוועד המנהל את יו"ר חברת הנאמנים בובי גולדברג".

גולדברג, יו"ר חבר הנאמנים של אוניברסיטת תל אביב, מסר בתגובה: "לא זכור לי שמרידור סיפרה לוועדת החיפוש שהיא מכהנת בדירקטוריון של אקירוב. פרופ' שמואל עינב, שהיה חבר בוועדה, שאל אותה אם היא מעורבת בעסקי הוועד המנהל ולא קיבל תשובה. דיווחתי על כך למבקר המדינה".

על התפטרותו של צבי גליל אמר גולדברג: "גליל התקשר אלי ואמר לי שהוועד המנהל מתכוון לפטר אותו. התקשרתי למרידור והיא אמרה שזה לא נכון. בבוקר שלמחרת הוא התפטר. הם החליטו לפטר אותו ונתנו לו כמה שעות לבחור להתפטר בעצמו. מעולם לא קיבלתי הסבר טוב לפיטורים".

על ניסיונות הפשרה בינו לוועד המנהל אמר: "אכן הסכמתי למהלך של שינוי החוקה בהתאם למסמך שהקריאו לי. מאוחר יותר, כשקראתי את המסמך המתורגם לאנגלית, לא יכולתי להסכים אתו, כי הוא העניק יותר מדי כוח לוועד המנהל. אני לא סומך על הוועד ומבקש לראות הכל בכתב".

ליאור דטל

עיתוי מכירה אומלל הביא להפסד של עשרות מיליוני שקלים לאוניברסיטה

<< המאבקים שרודפים אחר ליאורה מרידור החלו כבר בחודש הראשון לכהונתה כיו"ר הוועד המנהל באוניברסיטה, במארס השנה.

אז, בעיצומו של המשבר הכלכלי, החליט הוועד לאשר את החלטת הנהלת האוניברסיטה מינואר למכור את המניות והאג"ח הקונצרניות שהוחזקו בקרן ההשקעות של האוניברסיטה ולהעבירם לאפיקים סולידיים יותר, למרות התנגדות למהלך מצד חברי ועדת ההשקעות - שאף התפטרו. בהמשך השנה התברר שעיתוי המכירה היה אומלל: מאז מארס עלה מדד תל אביב 100 בכ-65%, והאוניברסיטה העריכה בספטמבר כי הפסידה רווח של 66 מיליון שקל. המהלך הביא גם לבדיקה של מבקר המדינה, שבודק במקביל גם את התנהלות הוועד בפרשת הדחתו של צבי גליל. מרידור ממשיכה לתמוך בהחלטת הוועד. "מאחר שמדובר בתרומות, יש לנו מחויבות לתורמים לשמור על ערך הקרן. צריך לנהל אותה בצורה שמרנית", היא אומרת. מנכ"ל האוניברסיטה, מרדכי כהן, ציין בדיווח לאוניברסיטה כי במאי נמסר על ההליך לוועדה של חבר הנאמנים, בהשתתפות גולדברג. עם זאת, גולדברג מתעקש שלא ידע על המהלך: "אני והנאמנים שדיברתי עמם לא זוכרים שניתן דיווח על מכירת ההשקעות. נודע לי על התפטרות חברי ועדת ההשקעות מהעיתונות".

ליאור דטל